

Het archief van het Algemeen Verbond ter Bevordering van het Officieel Neutraal Onderwijs (AVBO) West-Vlaanderen

Sébastien Baudart, Liberaal Archief/Liberas

Op 17 juli 1932 kwamen een zestiental vertegenwoordigers van oudleerlingenbonden uit het officieel onderwijs samen in Nieuwpoort, waar ze meteen het Provinciaal Verbond van Oudleerlingenbonden der Officiële Scholen van West-Vlaanderen oprichtten. Het initiatief ging uit van Honoré Houvenaghel (1904-1945), wiskundeleraar en voorzitter van de Nieuwpoortse Schoolbond, die op deze manier vrijzinnige liberalen en socialisten samenbracht om iets te doen aan de achtergestelde situatie van het officieel onderwijs in West-Vlaanderen. In 1933 groeide hieruit het Verbond tot Verdediging van het Officiële Onderwijs in West-Vlaanderen, dat in juli 1933 in Blankenberge een eerste Congres der Vrienden van het Officieel Onderwijs organiseerde, waar sprekers uit elke provincie de toestand van het officieel onderwijs in hun streek bespraken. De daaropvolgende jaren volgden naast andere manifestaties nog congressen in Knokke (1935) en Oostende (1936).

Affiche voor de Dag van het Officieel Onderwijs te Nieuwpoort op 2.10.1955 (Liberaal Archief/Liberas, beeldbank nr. 9988295840101490).

De beweging werd gekenmerkt door een constructieve houding: eerder dan alle pijlen te richten tegen de subsidiëring van het vrij confessioneel onderwijs, werd met succes het door de katholieken gehuldigde principe van de ‘vrije keuze van de huisvader’ gebruikt om te strijden voor een groter aanbod van officiële lagere en middelbare scholen. Het programma van de Vrienden van het Officieel Onderwijs had dan ook een duidelijke impact op de schoolwetten van 1937.

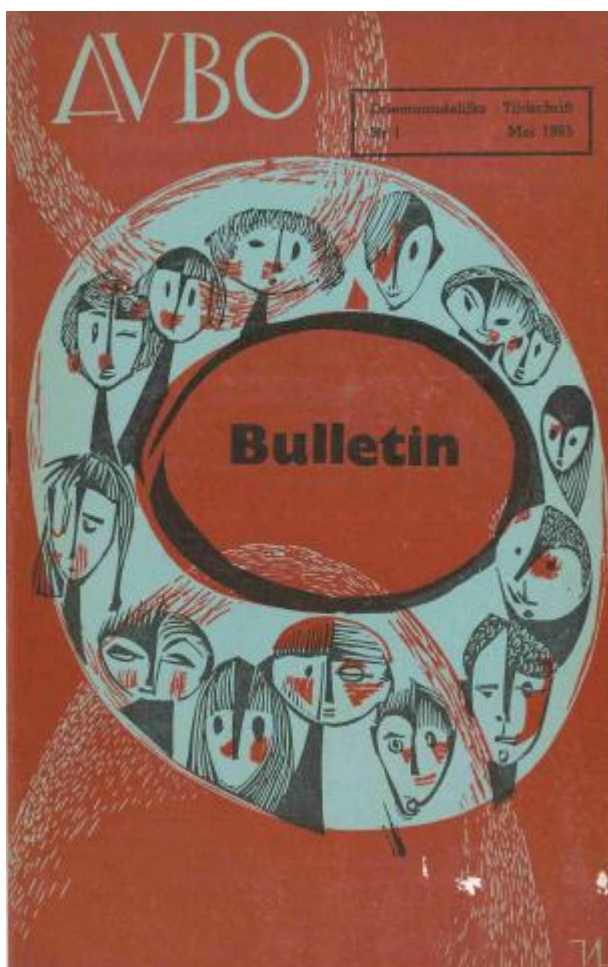
Beeld uit de optocht n.a.v. de viering van 30 jaar AVBO te Brugge op 18 mei 1963 (Liberaal Archief/Liberas, Archief AVBO West-Vlaanderen, 4.8).

Vanuit West-Vlaanderen werd in de loop van de jaren 1930 gepoogd om ook in de andere Vlaamse provincies gelijkaardige verenigingen op te zetten, met als uiteindelijk doel de oprichting van een overkoepelende structuur als Vlaamse tegenhanger van de te Franstalig bevonden Ligue de l'Enseignement (waarmee wel nauwe samenwerkingsbanden gesmeed werden). In dit kader werd in 1938 een Coördinatiecomité ter Verdediging van het Officieel Onderwijs in de Vlaamse Provinciën opgericht. Op 9 en 10 april 1939 volgde dan op een congres in Aalst uiteindelijk de oprichting van het Algemeen Vlaamsch Verbond tot Bevordering van het Officieel Onderwijs of AVBO.¹

Foto uit een reeks over de toestand van de Rijksmiddelbare School Torhout, 1966 (Liberaal Archief/Liberas, Archief AVBO West-Vlaanderen, 9.3).

Tijdens de Tweede Wereldoorlog lag de werking van de West-Vlaamse tak van het AVBO stil. Na het overlijden van voortrekker Houvenaghel in een Duits concentratiekamp in 1945 spande een vernieuwde ploeg, met o.a. socialistische parlements lid Edgard Missiaen, zich in om het AVBO West-Vlaanderen terug op de kaart te zetten, door onder meer congressen en Dagen van het Officieel Onderwijs te organiseren. Het AVBO West-Vlaanderen bleef ijveren voor de uitbreiding van het aantal officiële onderwijsinstellingen in de provincie, ook na de totstandkoming van het Schoolpact in 1958. Op 19 mei 1963 vierde de vereniging haar dertigjarig bestaan in Brugge met een optocht en een ‘plechtige academische zitting’ onder het voorzitterschap van Kamervoorzitter Achille Van Acker.²

Nummer van het tijdschrift AVBO Bulletin, mei 1965 (Liberaal Archief/Liberas, tijdschriftencollectie P-0429).

Het archief van het AVBO tak West-Vlaanderen werd in 2005 aan Liberaal Archief/Liberas overgedragen en heeft een omvang van 4,75 strekkende meter. De stukken beslaan de periode 1933-1994 maar dateren vooral uit de jaren 1950, de jaren 1960 en het begin van de jaren 1970. Het grootste deel van het archief bestaat uit verslagen, omzendbrieven en aanverwante stukken,

briefwisseling met onder andere onderwijsinstellingen en verenigingen, kasboeken en thematische dossiers rond (affiche)campagnes, contacten met het nationaal AVBO-bestuur, de organisatie van congressen en Dagen van het Officieel Onderwijs, contacten met politieke actoren, het volgen van de politieke besluitvorming rond onderwijs, leerlingenaantallen, de oprichting van nieuwe scholen, provinciale betoelaging, de toestand van schoolgebouwen enz.

De inventaris is te raadplegen op de [website van Liberaal Archief/Liberas](http://www.liberas.eu), het archief is raadpleegbaar na ondertekening van een onderzoekscontract.

- Sébastien Baudart

Webreferenties

1. website van Liberaal Archief/Liberas: <http://www.liberas.eu>

Referenties

1. In 1956 werd ‘Vlaams’ weggelaten uit de naam van het Verbond, terwijl na het Schoolpact de term ‘neutraal’ toegevoegd werd, om te komen tot Algemeen Verbond ter Bevordering van het Officieel Neutraal Onderwijs.
2. Tyssens, Jeffrey, ‘Een Vlaamse inbreng in de vrijzinnige actie rond de schoolkwesitie in de jaren ‘30: Van de Vrienden van het Officieel Onderwijs naar het Algemeen Verbond ter Bevordering van het Officieel Onderwijs’, in: *BTNG-RBHC*, 3-4 (1993) pp. 353-397 & Decreus, M., *Beknopte historiek van AVBO West-Vlaanderen* (s.l., 1963).